

ACC. N:R M. 14921: 1-5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: Skåne Upptecknare: Nils Briarne, Malmö
 Härad: Gärds Berättare: " " "
 Socken: V. Kvam Berättarens yrke: driftförmän
 Uppteckningsår: 1960 Född år 1883 i V. Kvam

Shyddande, utvecklande och roande föremål
 för barn i kryppåldern. s. 1-5

(teckn. sid. 5.)

LUF 114

Svar å Folklivsarkivet LUF 114.

De i listans första moment omnämda skyddsåtgärderna för att skydda småbarn mot stråda, hämmar meddelaren inte till. I min hemort voro huvudskydd eller litnande anordningar inte i bruk under min barndom och uppväxttid. Inte heller, under mina föräldrars eller deras föräldrars barndom, har jag hört sådana skyddsåtgärder varit brukliga. De i andra momentet omnämnda gungorna användes ganska allmänt under 1800-talet, men avlätes i allmänhet under 80- och 90-talet av gungstolar och hägar. Gungstolen var biten vanlig stol utan ryggstöd. Sitsen hade ett lagom stort hål, för att barnet stående skulle få plats där. Stolen var delbar tvärs över med gungjärn å ene sidan och häspänning å andra sidan. Stolbenen förde ofta för sig ^{med} små trissor eller medel, så snart barnet kunde gå stadiqt fick det röra sig fritt. Gungörningarna avbrötes emellanåt och man satte det på golvet med en eller annan förströelse. Jag har hört omnämda att man fäste en liten dombjältra på barn, men jag har aldrig sett det.

Däremot fingo småbarn ofta letta med små dombjällror. När barnet lärt sig gå, fick det småringom lära sig att äta själv, naturligtvis utan kniv och gaffel. Strid och fallrit var det matbestickt, som vanligtvis användes. Barnet ^{litt} sitta på en pall vid en låg stol eller dylikt.

När barnet var starkt nog för att en längre stund kunna stå blev allt vanligare placerat i en gästol, till att börja med endast kortare stunder. Senare då det blev stadigt i benen fick det börja "gaa emån", d.v.s. man ställde barnet vid en lämplig möbel, t.ex. vid en soffa, där det hade stöd och kunde hålla sig fast.

Jag kan inte yttra mig om bruket av gästolen eller om bruket upphört, då jag endast haft tillfälliga förbindelser med min hembygd de sista 40 åren.

Sele på barnet har jag sett i enstaka fall. Den användes inte allmänt, under den tid som här beröres, d.v.s. 80-90-talen och 1900-tals första årtionde. Pottstolar och barnstolar användes endast i enstaka fall. Vanligen användes en potta av fajans och senare en "kristia enöra" av emalj. Pottor och dyli. inköptes hos byhandlaren,

Föremål av trä tillverkade av någon bysmickare, såvida barnetsfäder inte var slöjdrunnig, vilket de flesta i byggen voro.

Tiden för krypålder kan ju vara högst olika. En del barn lära sig gå redan vid 10 månaders ålder, andra äter kanske krypa fulla de blivit 18 månader, och leksakerna blevo där-efter.

De yngsta barnens leksaker voro av enklare bestaffenhet, som t. ex. skallar av trä, små bjällror, utskurna och målade trägubbar och spån m. fl. dylikta ting. De äldre trypbarnen fingo till ex. "svinblåror" med årteri (uppblästa och torkade svinblåror med ett tjog årteri, vilka stramlade när blåsan struktade eller kastades), risselpipor av torkade byllegrenar eller sommartid rönlart, stora fjätregubbar av trä eller papp vaktertmålade. Dessa gubbar voro upphängda så att barnet kunde nå smöret som satte gubbarna i rörelse. Dessutom bollar av gummi och bollar av kalvskinn stoppade med svinhår. Enstaka anordningar för ljud företom, t. ex. på en plint monterade tre eller små klotter från en kasseras dala. Klottra kunde göras med torn små

Svar på LUF 114.

ACC. N:R M. 14921:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

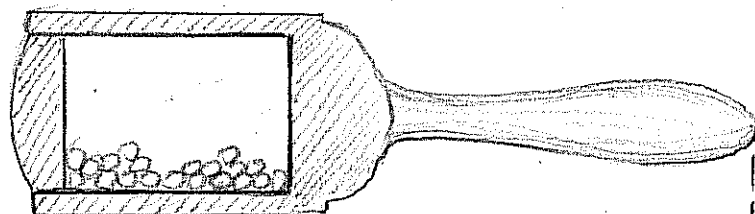
4

fjädrande trähammare, då de drogs i ett snöre. De här om-
nämnda föremålen företrommo under 90-talet, man
började då avlöses av martnadsföremål eller från den
närbelägna staden intröpta lektsaker av liknande art.
De bestående föremålen voro i flesta fall s.k. hemma gjorda.
Det voro nog mycket att tillägga, för att listans frågor
skulle bli mera fullständig besvarade, men 60-årig stadsvis-
telse gör att jag endast ^{har} svagt minne av endel beträffande
små barnstroläken i hembygden och därför inte söker stril-
dra dem.

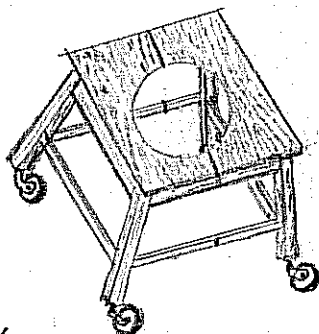
Slut på svaren å LUF 114.

Malmö i Okt. 1960

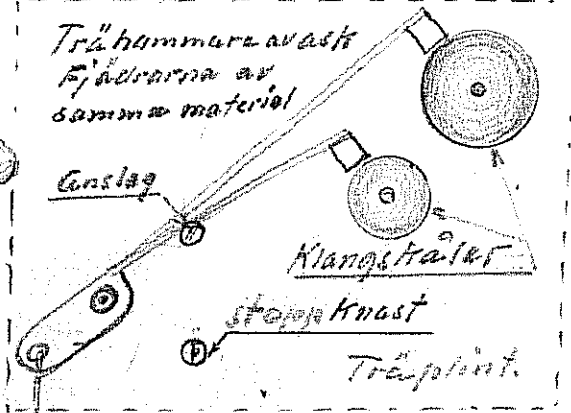
Ernst Zinne

Svarvad skramla av masurbjörk

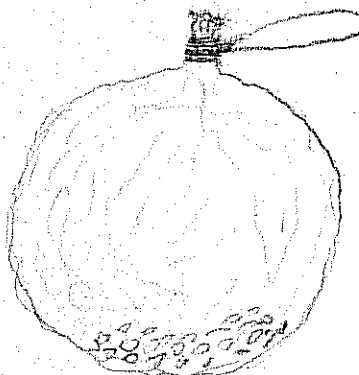

Hemmagjord gångstol.

Klappverk, tillverkat av slagrestet

från en gammal datalötta
7 detta fall kallat "Klingklang"

Torkad, uppbläst svinbläsa.
"Svinbläsa mä arter i".